

3.3. Produktivita vedomostí definovaná ako nový ekonomický zdroj a výrobný faktor pre 21.storočie z kap.3 .**Chýbajú nám nové pojmy a kritériá**

3.3.Vedomosti definované ako nový ekonomický zdroj, výrobný faktor pre 21.storočie

Peter F. Drucker predvídal pre 21.storočie nástup **novej produktívnej sily – produktivity vedomostí**. Ekonomika založená na sproduktívnení vedomostí bola preskúmaná koncom 20.storočia, ale patrí skôr k utajovaným skutočnostiam v ekonomike ako k propagovaným módnym trendom. Práve to, že z postupov známych pod súhrnným pojmom **knowledge management** sa všeobecne ujali iba tie v oblasti zberu informácií a manažmentu v informačných technológiách, signalizuje, že toto *sú utajované postupy* a v mnohých prípadoch žiaľ aj ignorované možnosti (tými, čo „nevedia“).

Žiadny seriózny výskum pre hospodársku prax sa v tomto ohľade nevedie a to napriek tomu, že **použitie produktivity vedomostí** bude určujúcou podmienkou pre udržanie rovnováhy životného prostredia i ekonomiky v celoplanetárnom rozsahu.

Pretože vedomosti sú zvláštnou „surovinou“, ktorá sa exploataciou neznehodnocuje, nemíňa, ale naopak, obohacuje a znásobuje sa.

Ale to potom priam otáča naruby celú ekonomickú teóriu založenú na financiách, na kapitáli, pretože vedomosti sú novým zdrojom, **zatiaľ** ani v účtovníctve v zásade nepodchyteným. Tak, ako od dôb talianskych bankových domov a "benátskych kupcov" sa to v rozpočtovaní v ekonomike zaužívalo, tak to ďalej nepôjde. Iné budú kategórie odpisov, príjmu, nákladov, zisku, iné bude hodnotenie pasív a aktív⁽⁷¹⁾.

Finančný kapitál je dnes dogmou, ktorá bráni prechodu na nový typ ekonomiky a bude ekonomikou vedomostí prekonaný. To som písal v stati **Vedomostná ekonomika ako súčasť rodiacej sa postkapitalistickej spoločnosti**.

Dnes môžem s potešením konštatovať, že vo svojom diele P.F.Drucker dostatočne dobre zdôvodnil, **prečo možno považovať vedomosti za nový ekonomický zdroj** a ich sproduktívnenie za otvorenie nesmiernych možností v produktivite a pýtam sa, prečo nebola analýza *vedomostí* ako nového výrobného faktora využitá už pri iniciačnom diele ku *ekonomickému demokrácii*.

Práca ako výrobný faktor prirodzene nekončí. Končí iba jej vymedzenie v ekonomike kapitalizmu ako nákladovej položky, ktorú treba neustále znižovať. A nahradzovať robotizovanou prácou – trend Industry 4.0.

Ale ak by aj nastala taká situácia, ktorá by technologicky vylučovala priamu účasť ľudskej práce vo výrobnom procese, vtedy budeme považovať vedomosti a ich sproduktívnenie vo výrobnom procese za nový dôležitý výrobný faktor, pretože pracovník využíva pri svojej práci svoje skryté vedomosti (označujeme ako tacitné), ktoré sú jeho vlastníctvom, teda ide o vedomosti tvorené jeho osobnou skúsenosťou v práci, jeho talentom a nadaním robiť niektoré

veci, svojimi zážitkami a prežitým, čo nik iný okrem neho neovláda. Stroje sice budú môcť získať programy samoriadiaceho systému a možno i sebazdokonaľovania sa na základe spätnej väzby, dokonca to bude nevyhnutné v prípade medzihviezdneho priestoru alebo všade tam, kde prostredie nebude zlučiteľné s ľudskou existenciou (hlbiny s vysokým tlakom, krátery s extrémnou teplotou či chladom, chemické i fyzické prevádzky nebezpečné pre prácu človeka).

„Prvodarcom“ týchto vložených vedomostí a systému sproduktívnenia týchto procesov však je človek a jeho vedomosti. Tu bude musieť vynaložiť prvotnú prácu, impulz, tvorca – človek. **Pojem vedomosti (knowledge)**, to je spojenie jeho vzdelania, kvalifikácie, nadania, ktoré nedokáže dostatočne stopercentne vysloviť a formalizovať do podoby formálnych vedomostí. Jedinou možnosťou, ako svoje vlastníctvo skrytých, teda tacitných vedomostí poskytnúť ostatným v kolektíve alebo v organizácii, je ľudská schopnosť a motivácia zdieľať s ostatnými tieto vedomosti alebo ich vytvárať ako jedinečné nové vedomosti a zabezpečiť tak produktivitu vedomostí a dnešnými slovami i konkurencieschopnosť svojej organizácie.

Aj Drucker píše, že toto **zdieľanie vedomostí sa dá najlepšie uskutočniť priamo prácou v organizácii. Pracovník vo výrobnom procese je zároveň vlastníkom svojich vedomostí a zároveň aj zamestnancom**, ktorý ich používa. Rozpor, ktorý vždy existoval podľa marxistickej teórie medzi vlastníkom výrobného prostriedku a zamestnancom, tu prakticky zmizne a preto sú vedomosti veľmi dobre uplatniteľné priamo v črte ekonomickej demokracie definovanej ako **zamestnanecká samospráva, presnejšie kolektívne vlastníctvo hospodárstva.**

A tak môžem rád doplniť do teoretickej skladačky závery **Geralda Cohena**, použité M.Brabcom v časti o výrobných silách⁽⁷²⁾, že „práca nie je používaná pri výrobe, pretože je sama výrobou (používa slovo produkciu). Pracovník teda predáva pracovnú silu, ktorú vlastní, teda nie prácu – tú nevlastní, nie je možné ju vlastniť, pretože to je aktivita a činnosti nemožno vlastniť. Čo sa týka človeka ako bytosti, tá nie je súčasťou výrobných síl, pretože pri výrobnom procese ľudia používajú svoju silu či zručnosti, ale nie sami seba ako fyzickú podstatu.“ A znovu potvrdím, že veda a vedenie (môj ešte presnejší pojem sú vedomosti, pretože sídlia v mozgu človeka) možno zaradiť do jednej z dimenzií pracovnej sily a spolu s G.Cohenom argumentujem, že „protikladom k materiálnemu tu nie je mentálne (v tomto prípade „vedenie“), ale sociálne“. Práve preto, lebo vedomosti hlboko uložené v myšli človeka sú produktívnou výrobnou silou iba za podmienky ich použitia a zdieľania vo výrobe s ostatnými účastníkmi výrobného procesu, teda pri socializácii a sproduktívnení vedomostí.

Odkazy

(71)Zajac-Vanka:Vedomostná ekonomika, str.3-4,

(72) Dinuš – Marx a spoločenské zmeny, M.Brabec v časti o výrobných silách str.115-116,

